

Upplands fornminnesförening

Styrelsens berättelse över föreningens verksamhet arbetsåret 1953-1954

IN MEMORIAM

Under tilländalupet arbetsår har ett flertal kända tomrum uppstått i Upplands fornminnesförenings leder, i det f. landshövding *Hilding Kjellman*, borgmästare *W. E. Hallin*, friherrinnan *Wera von Essen*, friherre *Louis de Geer* till Leufsta och f. landshövding *Hjalmar Hammar-skjöld* avlidit.

Landshövding *Hilding Kjellman* ägnade sig under sina ordförandeår med aldrig svikande hängivenhet åt det uppländska kulturvårdsarbetet och hade glädjen se fornminnesföreningens medlemsskaror ständigt växa. För Upplands fornminnesförening innebar det en stor ära då landshövding *Kjellman* till föreningen överlämnade den penninginsamling, varmed länsborna hyllade sin avhållne länschef vid hans avgång från ämbetet. Med det stöd landshövding *Hilding Kjellmans* hembygdsfond i framtiden alltid skall utgöra för vår fornminnesförenings hembygdsarbete, skall det namn, som är knutet vid fonden, aldrig förblekna.

Med borgmästare *W. E. Hallins* frånfälle bortgick en kraft, som under många år utgjort det samlande namnet inom Roslagens kulturminnesvård. Borgmästare *Hallin* stod som den främste tillskyndaren, ej minst inom stadsmyndighet och landsting, av Roslagens fornminnes- och hembygdsförening, bildad 1918 på hans initiativ. Under grundarens ledning växte föreningens museisamlingar, inrymda i det gamla gevärsfaktoret i Norrtälje, till betydande omfattning. Ehuru borgmästare *Hallin* icke fick uppleva Roslagsmuseets definitiva ordnande, hann han dock föra till seger den segslitna frågan om den Zetterstenska gårdens införlivande med museet.

Med friherrinnan *Wera von Essens* frånfälle avbröts en arbetsinsats, som på mångfaldigt sätt satt spår i vårt landskaps hembygdsarbete. Hängiven allt uppländskt kom den livfulla slottsfrun på Salsta snart i nära kontakt med fornminnesföreningen och hemslöjdsföreningen, vars styrelser hon under många år tillhörde och vars arbete hon med sällspord arbetshåg deltog i. När Disastiftelsen bildades 1926 blev *Wera von Essen*

en av de ledande inom dess verkställande nämnd, Disanämnden, och arbetade oförtröttat för dess syften, allmogekulturens räddande.

På flerfaldigt sätt ägnade friherre *Louis de Geer* till Leufsta Upplands fornminnesförening sitt intresse. Han var under många år medlem av både fornminnesföreningens och Upplandsmuseets styrelser och tillhörde också 1936 års museikommitté för ett landskapsmuseum för Uppland.

Styrelsen vill även bringa i erinran minnet av sin vördade hedersledamot förre landshövding *Hjalmar Hammarskjöld*, som under sin ämbetstid i Uppsala gav Upplands fornminnesförening sitt bästa stöd. Ännu in i sin sena ålderdom följde landshövding Hammarskjöld med aldrig svikande intresse fornminnesföreningens öden och lämnar med sitt lysande namn det vackraste minne efter sig inom vår förening.

STYRELSE

Fornminnesföreningens styrelse har under arbetsåret 1953—1954 haft följande sammansättning:

Landshövding Georg Andrén, Uppsala, ordf.
Professor Dag Strömbäck, Uppsala, v. ordf.
Riksdagsman Gunnar Lodénius, Penningby.
Friherrinnan Beth de Geer, Upplands-Väsby.
Jordbrukskonsulent Göran Knutsson, Uppsala.
Riksdagsman Edv. Thun, Enköping.
Bankdirektör Gunnar Rosenborg, Uppsala, skattmästare.
Landsantikvarie Nils Sundquist, Uppsala, sekreterare.
Intendent Nils Alenius, Uppsala.
Riksdagsman Hj. Åhman, Rånäs.
Direktör Eric Wolrath, Uppsala.
Redaktör Ellis Edman, Uppsala.
Regeringsrådet Adolf Lundevall, Stockholm.
Ingenjör Eric Åberg, Uppsala.

Utsedda av Uppsala stad:

Förste arkivarie Manne Eriksson, Uppsala.
Missionssekreterare Göran Widmark, Uppsala.

Suppleanter för de två sistnämnda:

Redaktionssekreterare Stig Carlbring, Uppsala.
Chefredaktör Axel Ljungberg, Uppsala.

Verkställande utskott: Verkställande utskottet har utgjorts av landshövding Andrén, ordf., prof. Strömbäck, förste arkivarie Eriksson, dir. Wolrath, skattmästaren och sekreteraren.

Revisorer: Föreningens revisorer ha varit f. bankdirektör G. A. Barre och godsägare Hugo Ruhngård med fru Jenny Lindgren och f. sysselman K. J. Sundberg som ersättare. Av Uppsala stad utsedd revisor har varit svetsaren O. Nordström med köpman Per Granebro som ersättare.

ÅRSMÖTE OCH VÅRUTFLYKT

Vid Upplands fornminnesförenings årsmöte och vårutflykt söndagen 31 maj 1953, vari deltog över 400 personer, besöktes nordligare delar av landskapet. I Viksta kyrka, där det första uppehållet gjordes, hälsades föreningen av sin ordförande landshövding Andrén, som tillika uttalade minnesord över friherrinnan Wera von Essen, friherre Louis de Geer till Leufsta och konstnären John Österlund. Komminister K. E. Nymansson redogjorde för kyrkans byggnadshistoria och kantor Gylemo spelade på orgeln. Efter högtidsstunden i kyrkan fortsatte färden till Söderfors bruk. Från den Gamla museibygnadens trappa välkomnades föreningen av brukschefen direktör P. G. Brännström, som även lämnade data i brukets historia från 1676, då Claes Depken Anckarström här anlade en ankarsmedja, fram till 1907, då bruket övergick till Stora Kopparbergs Bergslags AB. Härefter följde årsmötesförhandlingarna, varvid de storartade donationer, som föreningen fått mottaga, offentliggjordes, nämligen »Frans och Constance Anderssons donation» utgörande omkring 420 000 kr. i och för befordran av Upplandsmuseets byggnadsfråga och insamlingsverksamhet, fornvårdare Albin Rylanders donation av 1 100 kr. till reparationer vid Kvekgården samt f. landshövding Hilding Kjellmans länsgåva, 25 750 kr., som under benämningen »Landshövding Hilding Kjellmans hembygdsfond» och under fornminnesföreningens förvaltning med årliga anslag skall stödja hembygdsvården inom Uppsala län. Reglemente för nyssnämnda fond fastställdes. Föreningens förtjänstmedalj tilldelades folkskolläraren och skriftställaren Manfred Ohlsson, Rådmansö, nämndeman Samuel Sellin, Tegelsmora, och kassör John Södergren, Tegelsmora. Som ny styrelsemedlem efter f. rektor Wilhelm Mattsson, Väddö, som önskat avgå ur styrelsen, valdes riksdagsman Hjalmar Åhman, Rånäs. Som ny medlem efter friherrinnan Wera von Essen valdes friherrinnan Beth de Geer, Leufsta och Väsby. Övriga styrelsemedlemmar omvaldes och styrelse- och revisionsberättelser god-

kändes. Efter årsmötesförhandlingarna intogo samtliga färdtagare kaffe under bruksledningens värdskap, varefter följde rundvandring inom brukets äldre delar och ett besök i Söderfors Gammelgård under ciceronskap av bruksbor och styrelsemedlemmar i Söderfors hembygdsförening. Sedan landshövding Andrén framfört föreningens stora tacksamhet till direktör Brännström för det ståtliga mottagandet, ställdes färden till Tegelsmora, där särskilda arrangemang vidtagits i och för hembygdsgårdens invigning. Hembygdsföreningens ordförande nämndeman Sellin höll hälsningsanförandet och redogjorde för hembygdsgårdens historia och hembygdsföreningens verksamhet. Framlidne ingenjör Axel Adlings insats som samlare framhölls liksom intendent Ålenius inspirerande ledning vid hembygdsgårdens och samlingarnas iordningställande. Sedan landshövdingen förrättat invigningen av gården och prisat hembygdsföreningen för det betydelsefulla arbete den utfört, besågs i grupper hembygdsgården och Tegelsmora kyrka. Nästa uppehåll gjordes vid Örbyhus slott, som genom tillmötesgående från grevinnan Metta von Rosen upplåtits för fornminnesföreningen. Efter inspektör Alvar Johanssons slottshistorik besågs i grupper Erik XIV:s fängelse, riddarsalen med slottets vapensamling samt den privata slottsvåningen. Den vackra slottsparken beundrades och i orangeriet bjödos deltagarna på läskande saftbål, varefter resan fortsatte till Uppsala med gemensam middag på Stadshotellet. Landshövdingen hyllade dagens medaljörer samt avtackade medverkande och utflyktens arrangörer. För medaljörerna talade folkskollärare Manfred Ohlsson.

HÖSTUTFLYKT

Fornminnesföreningen har från och med hösten 1953 återupptagit en gammal tradition, nämligen höstutflykterna. Söndagen 27 sept. 1953 arrangerades sålunda en utflykt pr buss till Boglösatraktens hällristingar. Vice ordföranden professor Dag Strömbäck hälsade vid Ramsta skålgropssten de medlemmar, som mött upp, liksom dagens ciceron, hällristingsexperten direktör Einar Kjellén, Grillby. Efter ett kort besök i Villberga kyrka, som demonstrerades av kontraktsprosten Einar Spjut, besågs en intressant hällristing med skepp, fotsulor, hjordar av svin och nötboskap m. m. 300 m NV om Boglösa gård samt den berömda Brandskogsristingen, det över 4 m långa med elegant utformade drak-huvuden försedda skeppet, bemannat med sex med paddelårar utrustade roddare.

På vägen hem mot Uppsala gjordes ett kortare uppehåll i Enköping, där landsantikvarie Sundquist lämnade en redogörelse för stadens äldre topografi. Från bussen besågs ruinerna efter S:t Ilians kyrka och den ännu äldre intilliggande hundareskyrkan från 1100-talet.

DISA GILLE

Disa Gille, Upplands fornminnesförenings vinterting, hölls söndagen 31 jan. 1954 och inleddes på sedvanligt sätt med en sammankomst i den uppländska hembygdsvårdens tecken på Hantverksföreningens lokal, i vilken ett 80-tal representanter för hembygds- och fornminnesvård inom landskapet deltog. Fornminnesföreningens ordförande landshövding Andrén, som presiderade, hälsade de närvarande välkomna till tinget och karakteriserade i sitt inledningsanförande begreppen hembygd och hembygds känsla. Intendent Nils Alenius redogjorde för det tekniska förfarandet vid inventering av äldre bygghus, dräktskick och arbetsliv m. m. Amanuens Anna-Märta Tjernberg framhöll de insatser hembygdsvårdarna kunde göra på fornminnesvårdens område och redogjorde för de viktigaste slagen av fasta fornlämningar och deras terminologi, varpå följde anvisningar rörande uppmätning och inventering av fornlämningar och gravfält. Arkivarien vid Landsmålsarkivet i Uppsala Rickard Broberg var tredje och sista inledare och delgav åhörarna allmänna synpunkter på hur man upptecknar folkmål och dialekter. Härvid framhölls att de folkliga upptecknarna, de som äro bosatta i orten, ofta uppnår de bästa resultaten. Allt skall upptecknas: hur man byggde, bodde, åt och klädde sig, hur man arbetade i jordbruk och hantverk, hur det var vid högtider och fester, folktro, folkdiktning, folkmusik, bygdetraditioner, släkter, orginal m. m. Vikten av att uppteckna endast vad sagesmannen säger och utfråga kort utan att lägga svaret i mun på den tillfrågade underströks. Med några ord berördes även det s. k. landsmålsalfabetet. Efter inledningsanförandena vidtog en livlig diskussion, varvid flera av hembygdsföreningens representanter redogjorde för vad som gjorts på olika håll. Frågan om hur gamla handlingar lämpligast skall förvaras behandlades och råd och svar lämnades på till inledarna ställda frågor.

Efter sammankomsten på Hantverksföreningen vidtog gillemåltiden på Gästrik-Hälsinge nation under tjänstgörande åldermannens regeringsrådet Adolf Lundevall presidium. Parentation hölls över dem, som under det gångna året lämnat upplänningarnas krets, gilletts ålderman

landshövding Hilding Kjellman, friherrinnan Wera von Essen, landshövding Hjalmar Hammarskjöld, friherre Louis de Geer till Leufsta, konstnären John Österlund och skulptören Carl Eldh. Professor Sven Hörstadius höll talet för de tre folklanden, varvid han uppehöll sig vid den uppländska naturen och uttalade önskemål om att något gjordes för att bevara lövängen, hagen och enbuskbacken, som äro på väg att försvinna ur landskapsbilden. Disa Gilles pris för år 1954 tilldelades Knutby-Bladåkers fornminnes- och hembygdsförbund och Härkeberga Gille fick mottaga belöningen ur landshövding Kjellmans hembygdsfond. Musik å fiol och nyckelharpa utfördes av riksspelmännen Johan Olsson och Oskar Larsson och sång av tjänstgörande försångaren postkontrollör Carl-Ivar Östergren. Förste arkivarien vid Landsmålsarkivet Folke Hedblom presenterade till sist ett urval av arkivets grammofoninspelningar av uppländska dialekter och talesätt, ett värdefullt komplement till och en högt skattad avslutning på vad som tidigare på dagen förekommit i fråga om denna art av hembygdsarbete.

ANSLAG OCH GÄVOR

Fornminnesföreningen har under år 1954 alltjämt haft förmånen att erhålla ekonomiskt stöd för sin verksamhet från myndigheter, vissa institutioner och enskilda. Uppsala läns landsting har anslagit 7 000 kr., Stockholms läns landsting 6 000 kr. och Uppsala stad 10 000 kr. Härtill har Uppsala stad anslagit hyresmedel för lokaler för Upplandsmuseet samt genom Arbetslöshetsdelegerade medel till arkivbiträde å expeditionen. För dessa anslag, vilka äro omistliga för föreningens verksamhet, ber föreningen att få framföra sitt varma tack.

FRÅN VERKSAMHETEN

Beträffande föreningens arbete inom landskapets kulturminnesvård hänvisas till vad som nedan anföres under »Tjänstemännens verksamhet». Medlemsvärningen har fortsatt och ett flertal ortsombud ha svarat för distribueringen av årsboken i bygderna.

TJÄNSTEMÄNNENS VERKSAMHET

Landsantikvarien

Landsantikvarien har tjänstgjort som sekreterare och expeditiönsföreståndare, redaktör för årsboken och tidskriften samt som intendent för

Upplandsmuseet och Kvekgården. Ett stort antal ärenden, i huvudsak rörande forntiden och medeltiden, har handlagts. För Riksantikvarieämbetet har ett ej ringa antal yttranden rörande olika kulturminnesvårdsfrågor avgivits.

Landsantikvarien har tjänstgjort som sekreterare i Disanämnden och varit intendent för Disagården. Landsantikvarien har vidare tjänstgjort som sekreterare hos den kommitté, som omhänderhar återställandet av Olof Rudbecks Theatrum Anatomicum i kupolen å Gustavianum samt hos 1947 års museikommitté.

Under förlidet arbetsår har landsantikvarien handlagt ett antal ärenden rörande såväl forntiden och medeltiden som nyare tiden. Rörande *forntiden* i Boglösa, Ramsta, Tierp, Valö och Villberga; rörande *medeltiden* i Biskopskulla, Börje, Häverö, Långtora, Nora, Sparsätra och Tierp; rörande *nya tiden* i Björklinge, Edsbro, Enköping, Forsmark, Giresta, Gryta, Junkil, Järlåsa, Karlholm, Knivsta, Knutby, Litslena, Norrtälje, Nysätra, Rasbokil, Skederid, Skuttunge, Tegelsmora, Tierp, Väddö, Vänge, Åkerby, Älvkarleby, Ärentuna och Österby.

Landsantikvarien har under året publicerat ett flertal uppsatser av skiftande kulturhistoriskt innehåll samt hållit föredrag i stad och på land. Inom Kursverksamheten har landsantikvarien hållit ett antal föredrag, bl. a. serien »Det forna Uppsala i den nya forskningens ljus», omfattande tre föredrag, »Uppsala stad — Gamla Uppsala», »Köpstaden på östra åstranden» och »Kungs- och kyrkostaden på västra åstranden» samt i samband med 300-årsjubileet av drottning Kristinas tronavsägelse ett föredrag, betitlat »Drottning Kristinas tronavsägelse på Rikssalen 6 juni 1654 med en miljöskildring av dåtidens Uppsala».

Amanuensen

Amanuensen har biträtt landsantikvarien i hans tjänsteverksamhet, såväl beträffande ärenden inom Uppsala stad som inom distriktet. Amanuensen har tillika varit redaktionssekreterare för årsboken samt omhänderhaft 1947 års museikommittés och Upplandsmuseets registrerings- och insamlingsarbete.

I Uppsala har amanuensen biträtt vid undersökning, uppmätning och fotografering av murfynd, som frilagts vid schaktningsarbeten i kvarteren Gimle, Magistern och S:ta Brita samt å området omedelbart väster om Gustavianum och å Domkyrkoplanen framför domkyrkans västfront. I samband med rivning av uthusbebyggelse inom kv. Rosendal har timmerkonstruktioner och äldre byggnadsdetaljer undersökts, uppmäts och

fotograferats. Vid nedläggning av elektrisk kabel under golvet i Trefaldighetskyrkan har vissa undersökningar företagits.

I Lagga socken har en forngrav undersökts, varom rapport avgivits till Riksantikvarieämbetet.

På landsbygden har amanuensen biträtt vid handläggning av ärenden rörande såväl forntiden och medeltiden som nyare tiden. Rörande *forntiden* i Boglösa, Fröslunda, Husby-Ärlinghundra, Knivsta, Löt, Norrsunda, Rasbo, Tierp, Tillinge, Vaksala, Valö och Villberga; rörande *medeltiden* i Börje och Långtora; rörande *nya tiden* i Alsike, Björklinge, Börje, Enköping, Fröslunda, Jumkil, Litslena, Rasbokil, Skederid, Tegelsmora, Tierp, Vänge, Åkerby och Ärentuna.

Vid iordningställandet av Börje-Åkerby hembygdsförenings hembygds-gård har biträde lämnats. Vid av hembygdsföreningarna i Bälinge, Husby-Ärlinghundra och Torstuna anordnade exkursioner har amanuensen varit ledare. På inbjudan av Rasbokils, Valö-Forsmarks och Vänge hembygdsföreningar har föredrag hållits, liksom i Veckholm i samband med en därstädes av Uppsala läns bildningsförbund anordnad studie-cirkel i hembygdsarbete. Amanuensen har dessliques bistått med visningar av Uppsala stads sevärdheter samt högarna, kyrkan och Disagården i Gamla Uppsala.

Hembygdskonsulenten

Intendent Ålenius har biträtt de lokala hembygdsföreningarna med insamling av kulturhistoriskt material, restaureringsarbeten, inventeringsarbeten, katalogisering, ordnandet av utställningar samt medverkan med föredrag och studiehandledning och därvid besökt ett 40-tal socknar.

Kulturhistoriska inventeringar ha utförts i Vidbo, Alunda, Stavby, Ekeby, Morkarla m. fl. socknar. Större utställningar ha anordnats i Vidbo och Alunda. För den sistnämnda utställningen lämnades en redogörelse i årsboken 1953.

Årets mest omfattande arbete har varit katalogiseringen och ordnandet av Knutby-Bladåkers fornminnes- och hembygdsförbunds samlingar, som invigdes vid en hembygdsfest den 30 augusti 1953.

I övrigt har intendenten biträtt Uppsalaavdelningen av samlarföreningen »Nordstjernen» med en utställning av möbler, silver, tenn m. m. den 1–8 februari 1953.

UPPLANDSMUSEET

Styrelse för Upplandsmuseum har varit Upplands fornminnesförenings styrelse och föreståndare för museets samlingar landsantikvarie Sundquist med biträde av amanuens Tjernberg.

Under det gångna året har Upplandsmuseum fått mottaga följande gåvor: herr Helmer Lundborn, Stockholm, har överlämnat föremål av silver, däribland ett förnämligt saltkar utfört av Stockholmsmästaren Gustaf Stafhell i början av 1700-talet, samt föremål av glas och ett antal siden-schaletter, några försedda med Stockholms stads hallstämpel. Samtliga föremål har en gång tillhört fröken Ida Hertzberg, en syster till Constance Andersson, vars storartade donation till Upplandsmuseum omnämndes i föregående års verksamhetsberättelse. Kronometermakare C. F. Mattssons sterbhus har överlämnat en stor samling snickarverktyg, som tillhört brodern snickarmästare Erik Mattsson, men senare övertagits av nyssnämnde C. F. Mattsson. Kapten C. Bretzner, Uppsala, har skänkt ett verktyg, som använts vid tillverkning av vattenrännor av trä. Till dessa givare och till de övriga personer, som på ett eller annat sätt understött museet i dess verksamhet, ber museistyrelsen att få uttala sitt varma tack.

KVEKGÅRDEN

Kvekgården, fornminnesföreningens gård i Fröslunda socken, har stått tillgänglig för allmänheten och visats av dess vaktare herr K. E. Larsson. Under arbetsåret 1953–1954 har vaktarbostaden restaurerats för medel anslagna av direktör P. Andersson och hemmansägare J. Ludvigsson, Åloffe.

PUBLIKATIONER

Föreningens årsbok UPPLAND 1953, under redaktion av Nils Sundquist, Nils Ålenius och Manne Eriksson, utsändes i januari till medlemmarna. Ur innehållet må anföras följande uppsatser: »Håtunaskulpturerna och Lübeck» av Rune Norberg; »Det forntida Upsala i 1600-talets lärda spekulation» av Nils Sundquist; »Från svedjande till plogbruk» av Ragnar Jirlow; »Nyupptäckta medeltida gillen i Uppland» av Magnus Collmar; »Olandsböndernas köptasvaror» av Nils Ålenius; »Upplandsprosten som reformerade kyrksången» av Aron Hallenberg; »Ur det forna sockenlivet» av Karin Alinder; »Carl von Stockenström

som student i Uppsala 1837—1842» av Sixten Rönnow samt »De uppländska bergssoldaterna på Karl XII:s tid» av Sven Sjöberg.

Ett utförligt register, omfattande de tretton årgångarna 1940—1952 och i huvudsak topografiskt ordnat, har, efter årsboksredaktionens riktlinjer, utarbetats av sjökapten Birger Jarl.

VERKSAMHET NÄRA KNUTEN TILL FÖRENINGENS

De många hembygdsföreningarna ute i landskapet ha fortsatt sitt målmedvetna arbete till den uppländska hembygdsvårdens fromma. För den insats de sålunda gjort betygar Upplands fornminnesförening dem sin stora uppskattning. Föreningen står också i tacksamhetsskuld till de många specialsammanslutningar, såsom Disastiftelsen, Stiftelsen Geijersgården, 1947 års museikommitté m. fl., vilka genom sin verksamhet avbördat landskapsorganisationen ett flertal viktiga ärenden.

Det är med uppriktig glädje som fornminnesföreningen mottagit Kommitténs för tillvaratagande av fornfynd i Uppsala beslut att i och med kommitténs upphörande fr. o. m. utgången av 1953 till Upplands fornminnesförening överlämna sitt högst omfattande arkiv- och föremålsmaterial från undersöknings- och registreringsarbeten ovan och under jord inom Uppsalas gamla kvartersbebyggelse under 20-årsperioden 1934—1953. Jämlikt sina stadgar skall överlåtandet av kommitténs material vid dess upphörande underställas Uppsala stad för godkännande. Vid överlämnandet har fornfyndskommittén, även jämlikt sina stadgar, fäst det villkoret, att arkivmaterial och föremålsbestånd skall ställas till förfogande för ett blivande stadsmuseum i Uppsala eller för en stads-historisk avdelning för Uppsala stad i landskapsmuseet. Kommittén har bestått av professor Sune Lindqvist, ordf., direktör Eric Wolrath, skattmästare, förre förste bibliotekarien fil. dr Arvid Hj. Uggle samt landsantikvarie Nils Sundquist, sekreterare. Tidigare medlemmar av kommittén ha varit förre förste bibliotekarien fil. dr Oskar Lundberg och bibliotekarien fil. lic. Gustaf Holmgren.

Disastiftelsen

Disastiftelsen har fortsatt sin verksamhet genom sitt verkställande organ, Disanämnden, vilken haft följande sammansättning:

för *Upplands nation*: med. dr docent Tord Skoog och landsantikvarie Nils Sundquist, med fil. mag. Inga Löwdin och med. lic. Curt Ahlander som suppleanter,

för *Upplands fornminnesförening*: direktör Eric Wolrath och fru Karin Bratt, med intendent Nils Ålenius och fru Anna Lovén som suppleanter,

för *Uppsala fabriks- och hantverksförening*: stadsträdgårdsmästare Pehr Boierth med ingenjör Anders Diös som suppleant,

för *Uppsala läns hemslöjdsförening*: fru Ester Hult med fröken Laijla Wallin som suppleant,

för *Uppsala läns husmodersförbund*: fru Aina Carlsson med fru Signe Swärd som suppleant,

för *Uppsala stad*: tillsyningslärare Harald Gustafsson med kyrkoherde Allan Svantesson som suppleant,

för *Jordbrukareungdomens förbund*: jordbrukskonsulent Göran Knutson med lantbrukare Gunnar Hübinette som suppleant, samt

vald av nämnden: regeringsrådet Adolf Lundevall.

Verkställande utskottet har förutom av den av Upplands nation utsedde ordföranden, docent Skoog, bestått av vice ordföranden, fru Karin Bratt, sekreteraren landsantikvarie Sundquist och skattmästaren regeringsrådet Lundevall.

Disagården. Från och med sommaren 1953 har ny vaktare anställts vid den nyrenoverade Disagården, nämligen sergeant Gunnar Blomberg, som i sitt vårdarbete biträtts av sin maka fru Maja Blomberg. Vaktarbostaden, den s. k. Skuttungestugan, har helt restaurerats och dess understuga inretts som serveringslokal för kaffe- och läskedrycksservering. Besöksantalet vid Disagården har starkt ökat och under säsongen maj-september besöktes gården av 2 145 personer samt av ett flertal skolklasser från bl. a. Enköping och Uppsala. Skolklasser från Uppsala under lärares ledning få besöka gården utan avgift. — I likhet med föregående år har Svenska Ungdomsringens Uppsalaavdelning fått disponera gården för dansaftnar i samband med folkdansuppvisningar emot en provision på inträdesbiljetterna, vilket givit ett värdefullt tillskott till stiftelsens kassa.

Några söndagar har s. k. familjesöndag varit anordnad på Disagården, varvid landsantikvarie Sundquist demonstrerat gården och servering varit ordnad i Skuttungestugan och Disaboden.

Stiftelsen Geijersgården

Vid Geijersgården har under arbetsåret smärre reparationer och underhållsarbeten utförts. Stiftelsens ordförande är landshövding Georg Andrén,

dess verkställande ledamot och skattmästare f. förvaltare H. Killander, Uppsala.

1947 års kommitté för ett museum i Uppsala

1947 års kommitté för ett museum i Uppsala har fortsatt sin verksamhet. Kommittéerade hava varit statssekreterare Ragnar Edenman (ordf.), landsantikvarie Nils Sundquist (sekr.), direktör Eric Wolrath, professor Sune Lindqvist och redaktör Ellis Edman. Sedan under året även en motion väckts inom Uppsala läns landsting att utöka museikommitténs uppgift med att också utreda landskapsmuseets lokalfråga och sedan såväl Uppsala stadsfullmäktige som landstinget lämnat bifall till detta önskemål har Uppsala läns landsting som representanter i kommittén utsett överlärare Petrus Lindgren, Åkerby, och godsägaren landstingsman Ferdinand Nilsson, Ekhammar, Kungsängen. Till museikommitténs utredningsarbete beträffande de två alternativen för museum, nämligen dels kv. Munken med Olympen, Imperfektum och Grillska gården och dels Saluhallsområdet med Akademikvarnen, nybyggnad på Saluhallens plats och Walmstedtska gården, har landstinget anslagit 1 000 kr. För samma ändamål anslag Uppsala stad föregående år 2 000 kr. Som museiteknisk expert vid utredningsarbetet har anlitats förste intendenten vid Nordiska museet och Skansen, fil. dr Erik Andrén och i byggnadstekniska spörsmål stadsbyggmästaren i Uppsala B. W. Åkerman.

Insamlings- och registreringsarbetet av föremål från Uppsala stad har fortsatt. Gåvor ha mottagits av direktör Henrik Svanfeldt, köpman Ivar Laurén, antikhandlare J. A. Ohlsson och fru Aina Carlsson. Till nämnda givare uttalar museikommittén sitt tack. Insamlings- och registreringsarbetet har omhänderhåfts av amanuens Tjernberg.

EXPEDITION, ARKIV M. M.

Föreningens expedition för utlösen av årsboken, biljettförsäljning till utflykter m. m. har varit förlagd till Sysslomansgatan 10, 2 tr.

Bibliotek och arkiv har under året väsentligt utökats, dels genom gåvor, dels genom byten med andra fornminnesföreningar och hembygdsförbund. (Till föreningens bibliotek har överlämnats ett antal böcker av f. folkskolläraren S. Öman, Örbyhus.) I vissa fall har för föreningens verksamhet nödvändiga böcker inköpts. Föreningen vill lägga minnesgoda personer på hjärtat att skänka litteratur och bildmaterial, såsom fotos, teckningar, gravyrer, m. m. rörande landskapet Uppland, till föreningens bibliotek och arkiv.

EKONOMISK STÄLLNING

Föreningens ekonomiska ställning är alltså bekymmersam. Föreningen är därför i största behov av att få sina anslag från myndigheterna inom föreningens verksamhetsområde utökade. Föreningen gläder sig åt att även det gångna verksamhetsåret ur medlemssynpunkt varit tillfredsställande, men vill rikta en uppmaning till alla medlemmar att bidra till utökandet av medlemsnumerären. Härigenom skulle omfånget av publikationsverksamheten ej behöva inskränkas.

Föreningen vill slutligen till alla myndigheter, föreningar och enskilda, som under förlidet arbetsår på olika sätt lämnat verksamheten sitt stöd, rikta ett varmt tack för visad välvilja och förståelse.

Uppsala 29 april 1954.

GEORG ANDRÉN

ORDF.

Nils Sundquist

SEKR.